

δίκτυο
για τα δικαιώματα
του παιδιού
Πέρα από λόγια και συμβάσεις

network
for children's
rights
Beyond words and conventions

Έρευνα για την χρήση πλαστικών

«Η Ζωή χωρίς πλαστικά είναι Δικαίωμα των Παιδιών»

«A Healthy Life without Plastic is Children's Right»

BEYOND
PLASTIC
MED

δίκτυο
για τα δικαιώματα
του παιδιού
network
for children's
rights

Περιγραφή προγράμματος

Στόχος του προγράμματος «Η Ζωή είναι Δικαίωμα των παιδιών» ήταν τα παιδιά να ενημερωθούν και να δράσουν ενάντια στην πλαστική ρύπανση και στην συνέχεια να κινητοποιήσουν τόσο άλλα παιδιά όσο και ενήλικες να δράσουν συλλογικά για την μείωση των πλαστικών. Τα παιδιά, μέσα από τις βιωματικές δραστηριότητες γνώρισαν εναλλακτικές λύσεις και υιοθέτησαν νέες οικολογικές συνήθειες συμβάλλοντας από πλευράς τους στη μείωση των πλαστικών, καθώς προβληματίστηκαν, σκέφτηκαν κριτικά και αξιολόγησαν την δική τους στάση στο πρόβλημα.

Ενημερώθηκαν για τις πηγές της θαλάσσιας ρύπανσης με έμφαση στα πλαστικά μιας χρήσεως, τις επιπτώσεις στα θαλάσσια οικοσυστήματα, στην τροφική αλυσίδα και την υγεία του ανθρώπου. Τέλος, πρότειναν και σκέφτηκαν πιθανές λύσεις που μπορούν να εφαρμόσουν εύκολα στο σπίτι και στα σχολεία τους, με έμφαση στα επαναχρησιμοποιήσιμα προϊόντα/διαδικασίες και γενικότερα στη μείωση των απορριμμάτων.

Το πρόγραμμα εγκρίθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής για την σχολική χρονιά 2022-2023 και κατατέθηκε εκ νέου για να συνεχίσει να εφαρμόζεται στα σχολεία το 2023-2024. Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε με την χρηματοδότηση του BeMed.

Σκοπός

Ένας από τους βασικούς στόχους του προγράμματος ήταν να διερευνήσουμε το επίπεδο γνώσης των παιδιών σε σχέση με την πλαστική ρύπανση. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας βοήθησε την ομάδα να δημιουργήσει μια σειρά από πρακτικά εργαστήρια εκμάθησης για διαφορετικές ηλικιακές ομάδες παιδιών (7-18 ετών) που τους βοήθησαν να εμβαθύνουν στο θέμα (πρόβλημα και λύση), να καλύψουν τυχόν κενά γνώσεων και να τα εμπνεύσουν να αρχίσουν να μειώνουν το πλαστικό μιας χρήσης στο σπίτι, στη γειτονιά, στα σχολεία τους.

Επιπλέον, βάσει των αποτελεσμάτων η ομάδα σχεδίασε τα επόμενα στάδια του προγράμματος που περιλάμβανε συνομιλίες και επισκέψεις σε ειδικούς πάνω στο θέμα της πλαστικής ρύπανσης και των επιπτώσεων τους στο περιβάλλον καθώς και πληροφορίες πάνω στο θέμα των εναλλακτικών για τη μείωση χρήσης του πλαστικού.

Για να το πετύχουμε αυτό σχεδιάσαμε δύο ξεχωριστά ερωτηματολόγια προσαρμοσμένα σε δύο διαφορετικές ηλικιακές ομάδες: 7-12 ετών και 13-18 ετών. προκειμένου να αξιολογηθεί το επίπεδο γνώσης και ευαισθητοποίησης τους σχετικά με το θέμα της ρύπανσης από τα

πλαστικά μιας χρήσης, τις επιπτώσεις στο περιβάλλον και την υγεία τους, καθώς και τις πιθανές λύσεις που μπορούμε να εφαρμόσουμε για να μειώσουμε την κατανάλωση πλαστικού.

Μεθοδολογία

Αρχικά προσδιορίσαμε ένα δείγμα 90-100 παιδιών όλων των ηλικιών που συμμετέχουν στις δραστηριότητες του Δικτύου και τα χωρίσαμε σε δύο ομάδες 7-12 ετών και 13-19 ετών. Τελικά συλλέξαμε 87 ερωτηματολόγια (50 από την πρώτη ομάδα και 37 από τη δεύτερη).

Τα ερωτηματολόγια των δυο ηλικιακών ομάδων σχεδιάστηκαν κατά κύριο λόγο σε μορφή κλειστών και ημι-κλειστών ερωτήσεων πολλαπλών απαντήσεων. Με σκοπό να διευκολύνουμε τα παιδιά του Δικτύου να συμπληρώσουν τα ερωτηματολόγια στις περισσότερες ερωτήσεις δίνονταν στο τέλος και οι σωστές απαντήσεις. Αυτή η μέθοδος επιλέχθηκε επειδή τα παιδιά δεν είχαν μεγάλη εξοικείωση με το θέμα των πλαστικών και ο σχεδιασμός του ερωτηματολογίου έπαιξε το διττό ρόλο διερεύνησης και προβληματισμού.

Οι ημι-κλειστές/ ανοιχτές απαντήσεις έδωσαν τη δυνατότητα για ελεύθερη έκφραση επιλέγοντας την απάντηση "άλλο". Επίσης, στα δύο ερωτηματολόγια προσθέσαμε μια ερώτηση που θα έπρεπε να αναπτύξουν συνοπτικά την απάντηση ελεύθερα.

Αυτός ο τρόπος μας βοήθησε να αποτυπώσουμε το επίπεδο γνώσης και επίγνωσης των παιδιών για το θέμα του πλαστικού σε όλες του τις διαστάσεις.

Ειδικότερα τα ερωτηματολόγια χωρίστηκαν σε τρεις ενότητες και περιλάμβαναν ερωτήσεις για:

- 1) το πλαστικό ως υλικό και τις χρήσεις του,
- 2) τις επιπτώσεις στο περιβάλλον και τον άνθρωπο
- 3) τις εναλλακτικές λύσεις για την αποφυγή χρήσης του πλαστικού.

Για τη διευκόλυνση των μικρότερων παιδιών να συμμετάσχουν στην έρευνα προσθέσαμε εικόνες όπου τα παιδιά μπορούσαν να σχεδιάσουν/κυκλώσουν τις απαντήσεις. Στο τέλος του ερωτηματολογίου τους ζητήσαμε να μας ζωγραφίσουν πως φαντάζονται μια καθαρή και μια γεμάτη πλαστικά θάλασσα, για να ασκήσουν τη φαντασία τους.

δίκτυο
για τα δικαιώματα
του παιδιού
Πέρα από λόγια και συμβάσεις

network
for children's
rights
Beyond words and conventions

Αποτελέσματα Ερωτηματολογίων μικρών παιδιών (7-12 χρονών)

Ενότητα 1η ΤΟ ΠΛΑΣΤΙΚΟ ΩΣ ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΟΙ ΧΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ

Σε αυτήν την ενότητα οι ερωτήσεις επικεντρώθηκαν στο να διερευνήσουν την αντίληψη των παιδιών σε σχέση με το πόσο διαδεδομένο είναι το πλαστικό ως υλικό και για ποιους λόγους καθώς και πώς το απορρίπτουμε ή το ανακυκλώνουμε.

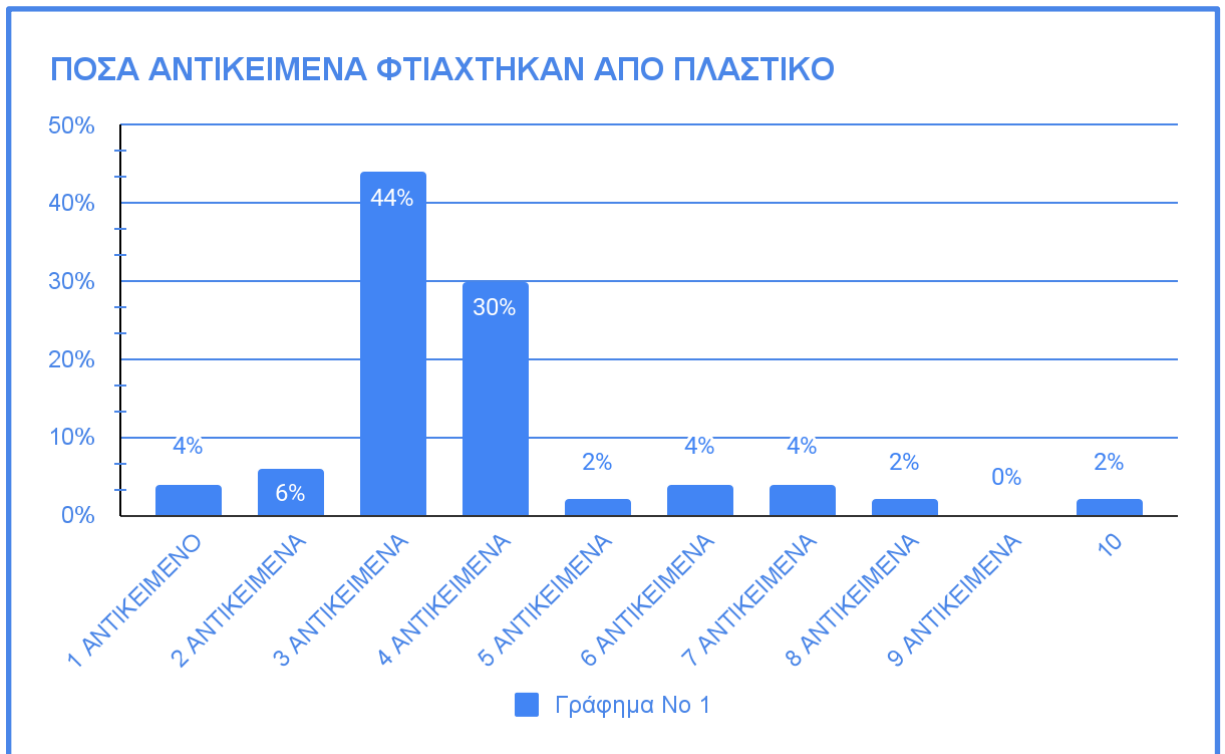
Οι απαντήσεις των παιδιών ανά ερώτηση έδειξαν:

Στην πρώτη ερώτηση **“Κύκλωσε όσα πράγματα πιστεύεις ότι έχουν φτιαχτεί από πλαστικό”**:

Εικόνα Νο 1

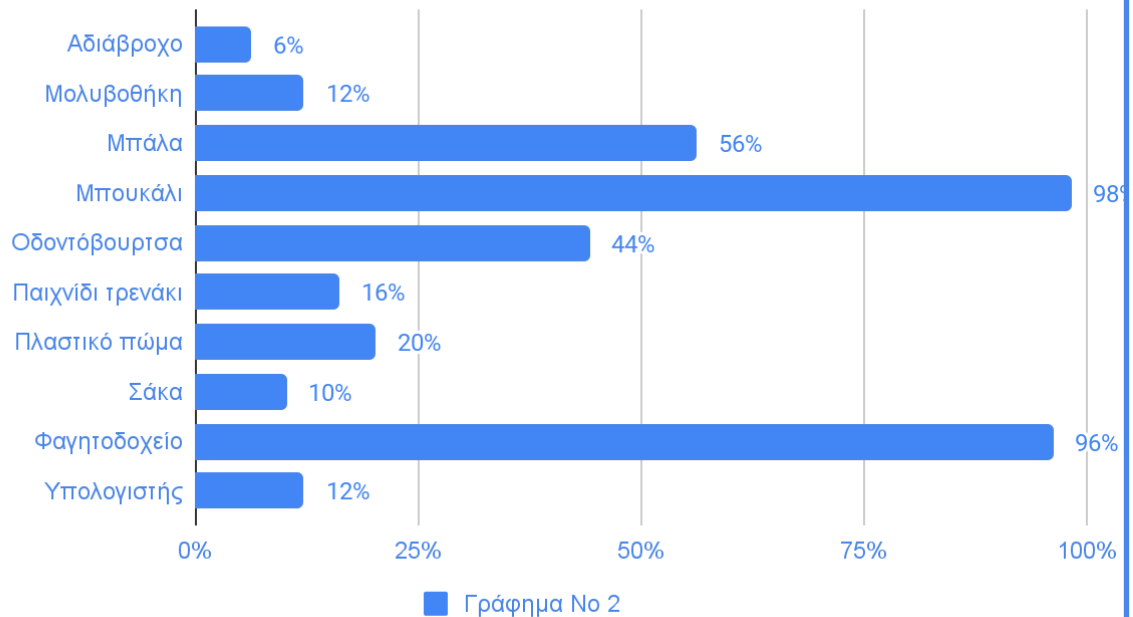
Ενώ όλα τα αντικείμενα έχουν παραχθεί από πλαστικό, είτε εξ ολοκλήρου είτε μέρη τους, στην πλειοψηφία τους τα παιδιά (Γράφημα 1), σε ποσοστό 44%, επέλεξαν 3 αντικείμενα και σε ποσοστό 30% επέλεξαν 4 αντικείμενα. Μόνο ένα παιδί έδωσε τη σωστή απάντηση και επέλεξε όλα τα αντικείμενα. Ενώ 2 ήταν τα ερωτηματολόγια που κύκλωσαν 6 και 7 αντικείμενα αντίστοιχα (ποσοστά 4%).

Όσον αφορά στο ποιά αντικείμενα αναγνώρισαν ότι περιέχουν πλαστικό στο παρακάτω γράφημα (Γράφημα 2) διαπιστώνουμε ότι τρία αντικείμενα ξεχωρίζουν στις απαντήσεις των παιδιών: το **πλαστικό μπουκάλι** (98% των απαντήσεων), το **φαγητοδοχείο** (96%) και η **μπάλα** (56%). Η οδοντόβουρτσα ακολουθεί με ποσοστό 44% ενώ τα υπόλοιπα αντικείμενα συγκεντρώνουν χαμηλότερα ποσοστά. Θα μπορούσαμε να συμπεράνουμε ότι στις μικρότερες ηλικίες δεν είναι ευρέως αντιληπτό ότι πολλά χρηστικά αντικείμενα φτιάχνονται εξ ολοκλήρου ή μερικώς από πλαστικό όπως το αδιάβροχο, ο υπολογιστής, η μολυβοθήκη και η σχολική τσάντα.

Κύκλωσε όσα πράγματα πιστεύεις ότι έχουν φτιαχτεί από πλαστικό:

Στην ερώτηση που ακολουθεί **“Σε ποιον κάδο νομίζεις ότι αντιστοιχεί το κάθε ένα αντικείμενο; Ένωσε τα αντικείμενα με τον κατάλληλο κάδο”**,

Εικόνα Νο 2

δίκτυο

για τα δικαιώματα
του παιδιού

Πέρα από λόγια και συμβάσεις

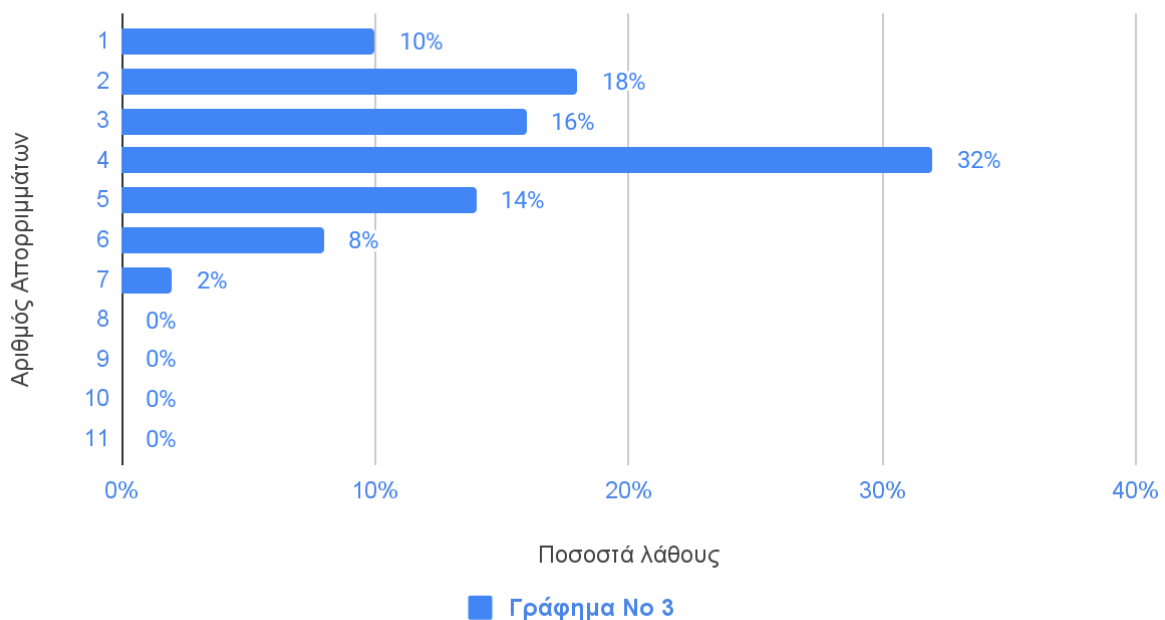
network

for children's
rights

Beyond words and conventions

τα παιδιά έπρεπε να τραβήξουν γραμμές για να επιλέξουν τον κάδο που θα επιλέξουν να πετάξουν τα αντικείμενα μιας χρήσης που βλέπουμε στην παραπάνω εικόνα (Εικόνα Νο 2). Στην πλειοψηφία τους τα παιδιά αντιστοίχησαν λάθος 4 αντικείμενα σε ποσοστό 32% των απαντήσεων ενώ αμέσως μετά έκαναν λάθος σε δύο ή τρία αντικείμενα σε μικρότερα ποσοστά (18% με 16% αντίστοιχα). Μόνο ένα παιδί αντιστοίχισε λάθος 7 αντικείμενα ενώ δεν υπήρχαν παιδιά που να κάνουν λάθος πάνω από 8 αντικείμενα (Γράφημα Νο 3). Κάτι που δείχνει ότι η πληροφορία¹ σχετικά με το τι προϊόντα ανακυκλώνουμε έχει αρχίσει γίνεται κτήμα στα παιδιά αλλά ακόμα δεν είναι εντελώς ξεκάθαρο τι πετάμε και σε ποιόν κάδο. Άρα χρειάζεται περισσότερη ενημέρωση και εκπαίδευση των παιδιών και του κοντινού τους περιβάλλοντος.

Πόσα απορρίμματα κατέληξαν σε λάθος κάδο;

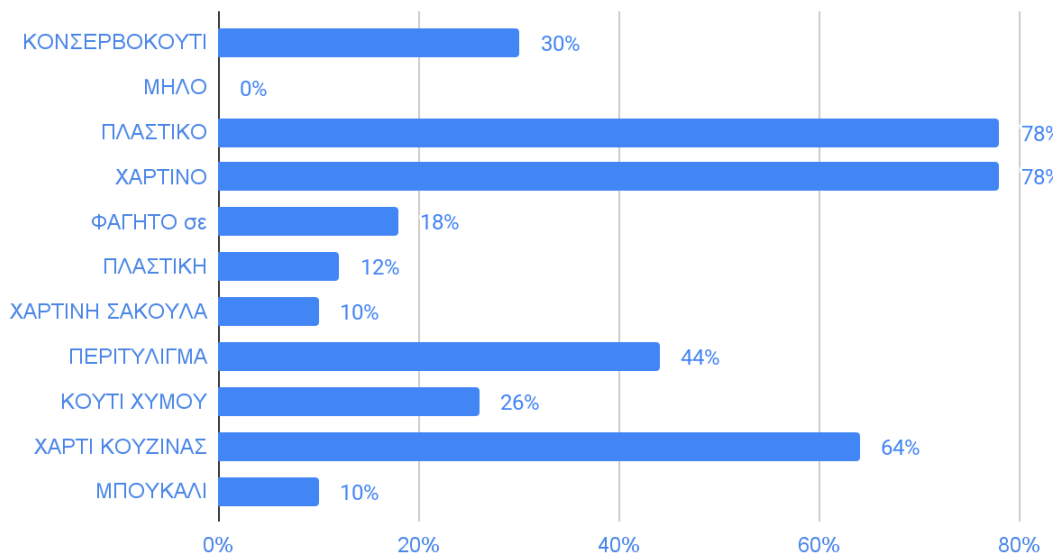

Στα παρακάτω γραφήματα (Γράφημα Νο 4 και 5), μπορούμε να δούμε αναλυτικότερα τα είδη των προϊόντων μιας χρήσης που κατέληξαν σε υψηλότερα ποσοστά σε λάθος κάδο. Πιο συγκεκριμένα, τα περισσότερα λάθη αφορούν 3 προϊόντα τα καλαμάκια (χάρτινο και πλαστικό) και το χαρτί κουζίνας. Τα περισσότερα παιδιά σε ποσοστό 78% πιστεύουν ότι τα καλαμάκια ανακυκλώνονται στο μπλε κάδοι ενώ αυτό τεχνικά είναι αδύνατον όπως και το χαρτί κουζίνας σε ποσοστό 64%. Η σωστή απάντηση είναι ότι πρέπει να τα πετάξουμε στον κάδο γενικής χρήσης διότι τα καλαμάκια πλαστικά ή χάρτινα δεν μπορούν να ανακυκλωθούν

¹ Υποθέτουμε μέσω των προγραμμάτων ανακύκλωσης που γίνονται στα σχολεία ή από συνήθειες που έχουν υιοθετηθεί στο σπίτι τους κάτι που θα έπρεπε να διερευνηθεί περισσότερο στο μέλλον για να το πιστοποιήσουμε.

λόγω της χαμηλής ποιότητας των υλικών . (ή αν υπήρχε καφέ κάδος για το κομποστ στην ερώτηση θα μπορούσαμε να πετάξουμε το χαρτί κουζίνας στον καφέ κάδο.) Το περιτύλιγμα της καραμέλας είναι το επόμενο πλαστικό που μπερδεύει τα παιδιά σε πολύ χαμηλότερο ποσοστό αφού το 44% το έκαναν λάθος και ένα ποσοστό 18% δεν γνώριζαν που να το πετάξουν που ήταν και υψηλότερο ποσοστό ανάμεσα στις απαντήσεις “Δεν γνωρίζω”. Στον αντίποδα, δηλαδή των σωστών αντιστοιχιών, βρίσκονται το μήλο (96% σωστές απαντήσεις), η χάρτινη σακούλα (90%), και το πλαστικό μπουκάλι (90%), πλαστική σακούλα (66%) και κονσερβοκούτι (66%). Αυτό είναι θετικό αποτέλεσμα μια και το μπουκάλι, η σακούλα και το κονσερβοκούτι αποτελούν πολύ καλά ανακυκλώσιμα υλικά που ανακυκλώνονται σε μεγάλο ποσοστό.

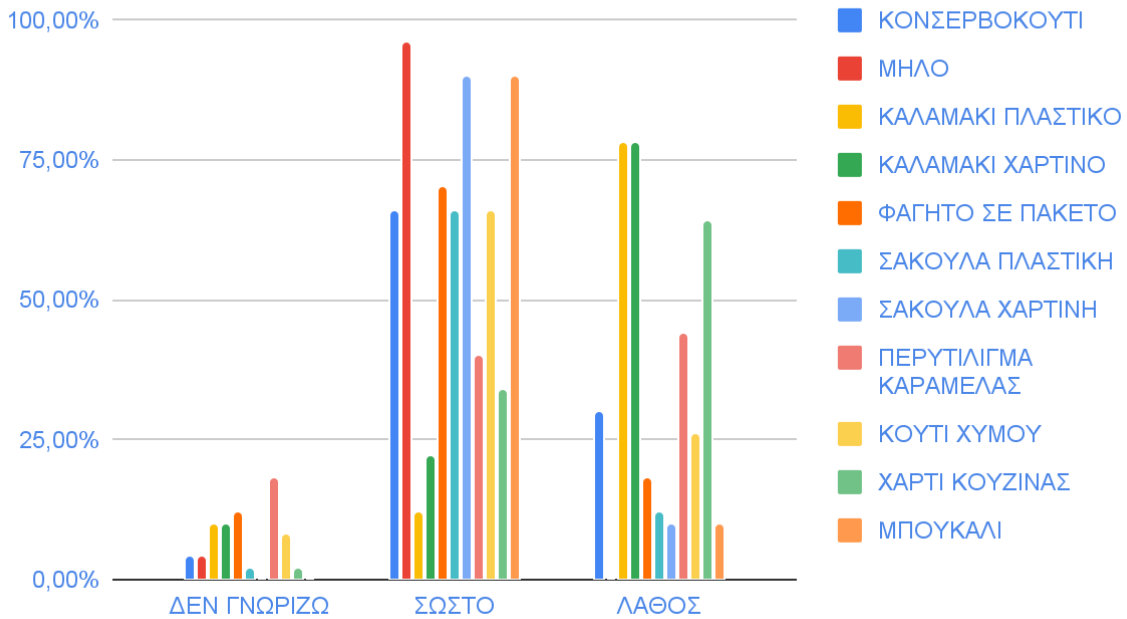
Γράφημα Νο 4 - Απορρίμματα σε λάθος κάδο

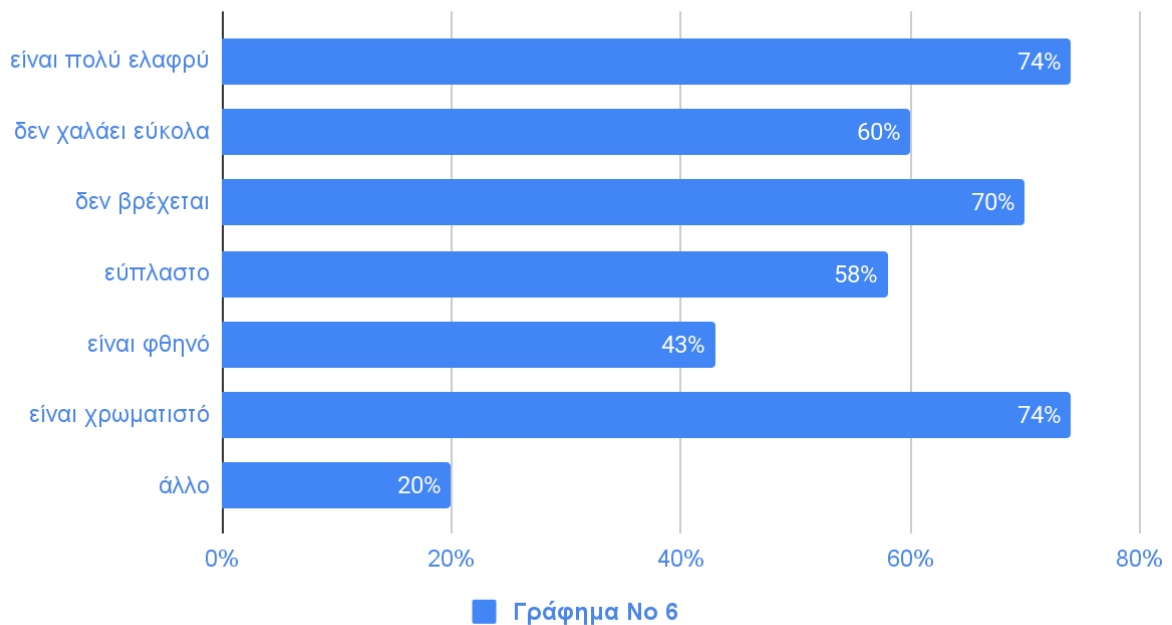

Γράφημα Νο 5- Αντιστοιχία απορριμμάτων σε κάδους

Το γράφημα Νο 6 δείχνει τα ποσοστά των απαντήσεων στην ερώτηση που αφορά τις ιδιότητες του πλαστικού. Τα παιδιά μπορούσαν να διαλέξουν μια ή περισσότερες ιδιότητες για να συμπληρώσουν την εξής φράση **“Πολλά πράγματα είναι φτιαγμένα από πλαστικό επειδή το πλαστικό...”**

Πολλά πράγματα είναι φτιαγμένα από πλαστικό επειδή το πλαστικό

δίκτυο

για τα δικαιώματα
του παιδιού

Πέρα από λόγια και συμβάσεις

network

for children's
rights

Beyond words and conventions

Οι ιδιότητες που κυριάρχησαν ως πιο δημοφιλής σε ποσοστό 74% είναι ότι το πλαστικό είναι ελαφρύ και χρωματιστό, καθώς και αδιάβροχο σε ποσοστό 70%. Η ανθεκτικότητα του πλαστικού επιλέχθηκε σε ποσοστό 60% ενώ τό ότι είναι ευπλαστο υλικό και μπορεί να πάρει πολλές μορφές συγκέντρωσε το 58% των απαντήσεων. Το ότι είναι φθινό επιλέχθηκε από το 48% που δικαιολογείται για παιδιά του δημοτικού. Συνολικά στα 50 μόνο 8 παιδιά επέλεξαν όλες τις ιδιότητες (16%) και 9 παιδιά (18%) επέλεξαν 5 ιδιότητες στις 6.

❖ Συμπεράσματα πρώτης ενότητας

Από τα παραπάνω συμπεραίνουμε ότι στα παιδιά μικρής ηλικίας (7-12 χρονών) χρειάζεται **περισσότερη ενημέρωση και εκπαίδευση σε σχέση με το πλαστικό** ως ένα υλικό πολύ διαδεδομένο, τη χρήση του, τις ιδιότητές του και την ανακύκλωση. Ιδιαίτερα για τα πλαστικά μιας χρήσης τα οποία δεν μπορούν να ανακυκλωθούν λόγω της χαμηλής ποιότητάς τους και για αυτό έχουν απαγορευτεί αρκετά από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Ενότητα 2η ΤΟ ΠΛΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ

Σε αυτήν την ενότητα επιδιώξαμε να διερευνήσουμε αν τα μικρά παιδιά αντιλαμβάνονται και γνωρίζουν τις επιπτώσεις της πλαστικής ρύπανσης στον πλανήτη και τη φύση. Στην πρώτη ερώτηση τους ζητήσαμε να κυκλώσουν πως **“Πως πιστεύουν ότι νιώθει ο πλανήτης όταν είναι γεμάτος πλαστικά;”** Στα παιδιά είχαμε δώσει μόνο την εικόνας των πλανητών χωρίς την εξήγηση.

δίκτυο

για τα δικαιώματα
του παιδιού

Πέρα από λόγια και συμβάσεις

network

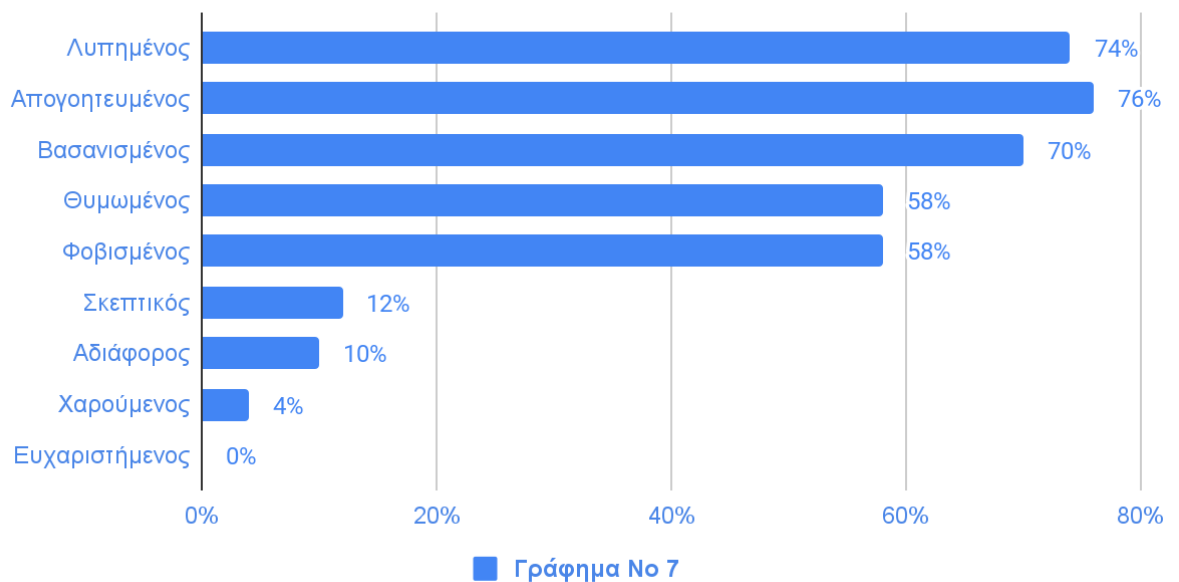
for children's
rights

Beyond words and conventions

Εικόνα Νο 3

Τα αποτελέσματα (Γράφημα Νο 7) δείχνουν ότι τα παιδιά αντιλαμβάνονται ότι τα πλαστικά σκουπίδια επιβαρύνουν τον πλανήτη μας και τα συναισθήματα που κυριαρχούν είναι η απογοήτευση (76%), η λύπη (74%), το ότι νιώθει βασανισμένος (70%). Ενώ σε ποσοστό 58% επιλέγουν το θυμωμένος και φοβισμένος.

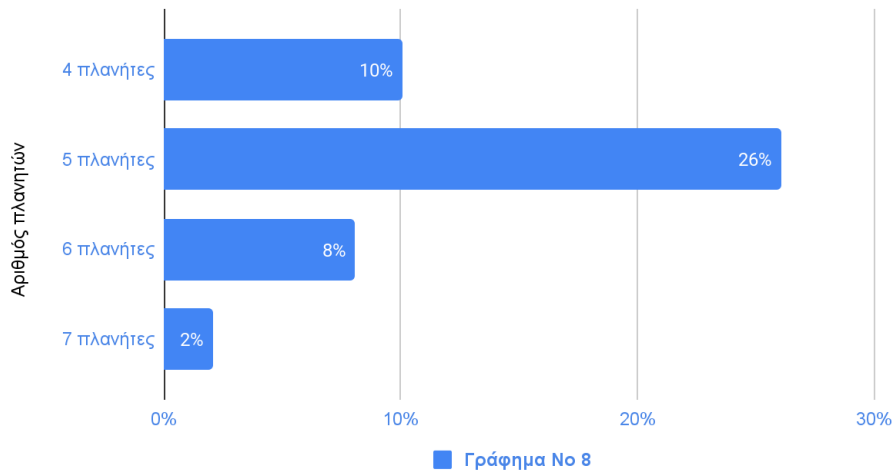
Πως πιστεύεις ότι νιώθει ο πλανήτης όταν είναι γεμάτος πλαστικά; Κύκλωσε τις αντίστοιχες φατσούλες.

Αξίζει να σημειώσουμε ότι το μόνο το 36% των παιδιών επιλέγει να κυκλώσει 5 πλανήτες και πάνω που αφορούν αρνητικά συναισθήματα με εξαίρεση μια απάντηση που συμπεριέλαβε και τους 7 πλανήτες (βασανισμένος, σκεπτικός, φοβισμένος, θυμωμένος, απογοητευμένος, λυπημένος, αδιάφορος).

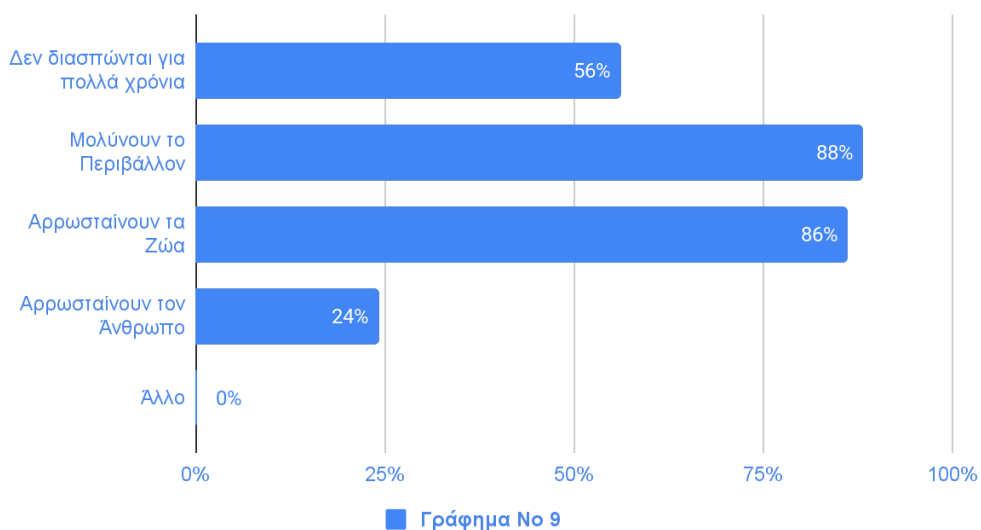
Αριθμός πλανητών

Αυτή η ερώτηση μπορεί να διερευνήσει αν τα συναισθήματα που κυριάρχησαν αφορούν και τα ίδια τα παιδιά, αν τ' αγχώνει η κατάσταση του πλανήτη και θα τ' απέτρεπε από το να αναλάβουν δράση.

Στην δεύτερη ερώτηση αυτής της ενότητας που αφορά τη γνώση των παιδιών σε σχέση με το **“ τι συμβαίνει όταν πετάμε πλαστικά σκουπίδια στη φύση”**

Τι συμβαίνει όταν πετάμε πλαστικά σκουπίδια στη φύση

στην πλειοψηφία τους τα παιδιά επέλεξαν ότι μολύνουν το περιβάλλον (88%) , αρρωσταίνουν τα ζώα (86%) και πάνω από 56% το ότι δεν διασπώνται για πολλά χρόνια. Σε

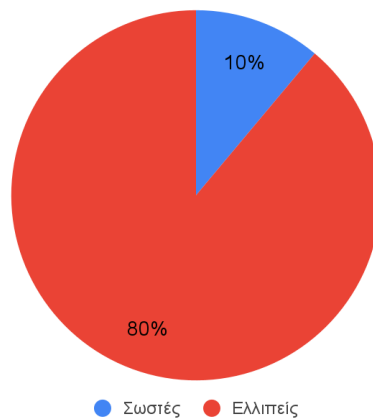
δίκτυο
για τα δικαιώματα
του παιδιού
Πέρα από λόγια και συμβάσεις

network
for children's
rights
Beyond words and conventions

σχέση με τις επιπτώσεις στην υγεία του ανθρώπου φάνηκε ότι λίγα παιδιά γνωρίζουν ότι έχουν επιπτώσεις.

Στο γράφημα No 10 μπορούμε να δούμε ότι μόνο το 10% των παιδιών επέλεξαν όλες τις επιπτώσεις και ένα παιδί προσέθεσε ότι τα πλαστικά μολύνουν το νερό.

Γράφημα No 10 - Τί πιστεύεις ότι συμβαίνει όταν πετάμε πλαστικά σκουπίδια στη φύση; Ποσοστό σωστών απαντήσεων.

❖ Συμπεράσματα δεύτερης ενότητας

Από τις απαντήσεις των παιδιών, αν και διακρίνουμε ότι κατανοούν σε μεγάλο βαθμό ότι η πλαστική ρύπανση βλάπτει τον πλανήτη, τη φύση και τα ζώα, **χρειάζεται περισσότερη ενημέρωση και ευαισθητοποίηση σε σχέση με το σύνολο των επιπτώσεων των πλαστικών, συμπεριλαμβανομένων τις επιπτώσεις στην υγεία του ανθρώπου.** Είναι σημαντικό να επιλεγούν εργαλεία και τρόποι που θα εκθέσουν το πρόβλημα στα παιδιά με θετικό τρόπο ώστε να τα ενθαρρύνουν να αναλάβουν δράση και όχι να απογοητευτούν και να αγχωθούν.

Ενότητα 3η ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΛΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΠΛΑΣΤΙΚΟΥ

Η τρίτη ενότητα επικεντρώνεται σε ερωτήσεις που αφορούν τις λύσεις και τις εναλλακτικές και διερευνά τη γνώση των παιδιών πάνω σε αυτά.

Στην πρώτη ερώτηση αυτής της ενότητας δόθηκε μια εικόνα όπου τα παιδιά θα έπρεπε να αντιστοιχίσουν τα πλαστικά μιας χρήσης με τις πιο φιλικά περιβαλλοντικά εναλλακτικές τους.

δίκτυο
για τα δικαιώματα
του παιδιού
Πέρα από λόγια και συμβάσεις

network
for children's
rights
Beyond words and conventions

**Με τι θα μπορούσες να αντικαταστήσεις τα παρακάτω πλαστικά αντικείμενα;
Αντιστοίχισε!**

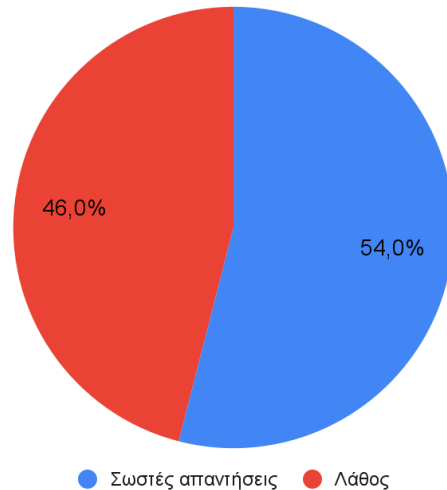
Εικόνα Νο 4

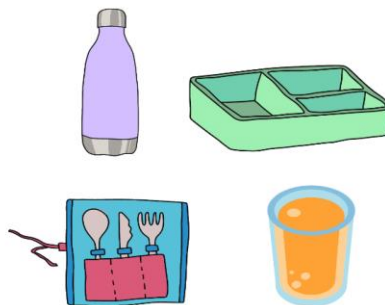
Συνολικά το παρακάτω γράφημα Νο 11 δείχνει ότι υπερσχύουν οι σωστές απαντήσεις, δηλαδή η επιτυχής αντιστοιχία μεταξύ πλαστικών αντικειμένων και των εναλλακτικών τους, σε ποσοστό 54%, λίγο πάνω από το μέσο όρο.

Γράφημα Νο 11 - Αντικατέστησε τα πλαστικά

Στην επόμενη ερώτηση που τους δόθηκε η παρακάτω εικόνα (No 5) με τέσσερα επαναχρησιμοποιούμενα αντικείμενα (παγούρι, φαγητοδοχείο, μαχαιροπίρουνα και ποτήρι) και ρωτήθηκαν **“Ποιό από τα αντικείμενα αυτά χρησιμοποιείς ήδη;**

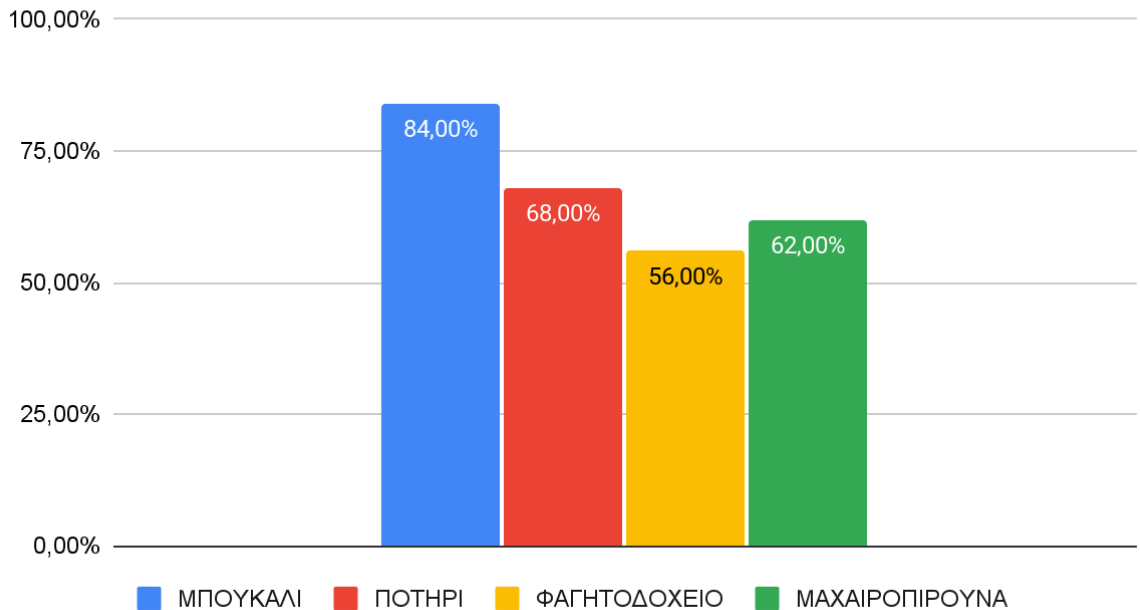
Εικόνα Νο 5

το γράφημα Νο 12 μας δείχνει ότι πάνω από τα μισά παιδιά χρησιμοποιούν και τα 4 αντικείμενα.

Γράφημα Νο 12 Επαναχρησιμοποιούμενα Αντικείμενα

Με 84% των παιδιών να χρησιμοποιούν το μπουκάλι, 68% το ποτήρι, 62% τα μαχαιροπίρουνα και 56% το φαγητοδοχείο, ήδη αποτελεί μια πολύ καλή ένδειξη στη σωστή κατεύθυνση της μείωσης των πλαστικών μιας χρήσης. Σ' ένα δεύτερο στάδιο θα μπορούσε να διερευνηθεί ποιοί είναι οι λόγοι που τα χρησιμοποιούν; Συνήθεια από το σπίτι τους; Προγράμματα εκπαιδευτικά στο σχολείο τους;

Οι επόμενες δύο ερωτήσεις ήταν ελεύθερες και ζητούσαν τη δημιουργική φαντασία των παιδιών ως προς το πως να μετατρέψουν κάποια πλαστικά σε κάποιο χρηστικό αντικείμενο και να ζωγραφίσουν μια θάλασσα καθαρή και μια με πλαστικά.

Διάλεξε ένα από τα αντικείμενα (εικόνες) και γράψε/ζωγράφισε σε τι θα μπορούσες να το μετατρέψεις (όπως στο παράδειγμα) :

δίκτυο
για τα δικαιώματα
του παιδιού
Πέρα από λόγια και συμβάσεις

network
for children's
rights
Beyond words and conventions

Εικόνα Νο 6

Στο παρακάτω σύννεφο λέξεων βλέπουμε τις ιδέες των παιδιών για τη μετατροπή της οδοντόβουρτσας και ενός κουτιού χυμού σε:

Στην ερώτηση που αφορούσε ιδέες για δράσεις “ **Πες μας τι θα μπορούσες να κάνεις για να έχουμε καθαρές θάλασσες.**” όπως βλέπουμε και στο σύννεφο λέξεων τα παιδιά επικεντρώθηκαν κυρίως στο

- να μην πετάμε σκουπίδια και πλαστικά στη θάλασσα,
- να τοποθετηθούν κάδοι, να οργανωθούν δράσεις με ομάδες για να μαζέψουν σκουπίδια,
- να καθαρίσουν ακτές και τη θάλασσα,
- να κάνουν ανακύκλωση.

Τέσσερα παιδιά ανέφεραν ότι θα ήθελαν να φτιάξουν πλοία που θα μαζεύει σκουπίδια απο τη θάλασσα ή να ψαρεύουν σκουπίδια με βάρκα. Τρία παιδιά ανέφεραν να μπουν νόμοι και πρόστιμα (100 και 200 ευρώ) για τη ρίψη σκουπιδιών. Τρία παιδιά επίσης είπαν ότι θα επικοινωνήσουν με το Δήμο για οργανώσει καθαρισμούς και ένα να χρησιμοποιήσουν ρομπόν πέρα από τους ανθρώπους. Τέσσερα παιδιά έγραψαν να μη πετάμε σκουπίδια στο περιβάλλον και στο νερό διότι τραυματίζει τα ζώα και τα ψάρια. Τέλος κάποια παιδιά

δίκτυο
για τα δικαιώματα
του παιδιού
Πέρα από λόγια και συμβάσεις

network
for children's
rights
Beyond words and conventions

ανέφεραν τη συλλογή χρημάτων για τους καθαρισμούς καθώς και ότι όλοι θα πρέπει να πληρώνουμε (φόροι;) καθώς και ότι πρέπει να γίνουν δράσεις ενημέρωσης

να ενημερώνουμε τους άλλο
πρόστιμο **ομάδα καθαρισμού**
μη βρωμίζουμε τη θάλασσα νόμοι
μην πετάμε σκουπίδια
ανακύκλωση μην ρυπαίνουμε τις ακτές
κάδοι μην πετάμε μπουκάλια
να καθαρίζουμε τα πλαστικά η ρυπαίνουμε τη θάλασσα

❖ Συμπεράσματα τρίτης ενότητας

Πάνω από το μέσο όρο τα μικρά παιδιά αναγνωρίζουν τις επαναχρησιμοποιούμενες εναλλακτικές στα πλαστικά προϊόντα και κάνουν χρήση αυτών (παγούρι, φαγητοδοχείο, μαχαιροπίρουνα και ποτήρι) με το υψηλότερο ποσοστό (84%) όπως ήταν και αναμενόμενο να έχουν το δικό τους παγούρι. Αξίζει να σημειώσουμε ότι στα σχολεία στην Αττική όπου διεξήχθη η έρευνα το νερό είναι πόσιμο και υπάρχουν βρύσες για να επαναγεμίζουν τα παγούρια τους.

Στις πιο δημιουργικές ερωτήσεις τα παιδιά τα πήγαν πολύ καλά καθώς τα περισσότερα βρήκαν κάποια άλλη χρήση στα πλαστικά αντικείμενα και ζωγράφισαν όμορφες εικόνες της καθαρής και βρώμικης θάλασσας. Όσον αφορά τις δράσεις, όπως ήταν και αναμενόμενο, τα περισσότερα επικεντρώθηκαν σε δράσεις καθαρισμού των σκουπιδιών και ανακύκλωση, με προτροπές να μην πετάμε σκουπίδια και με λίγες εξαιρέσεις ανέδειξαν τη σημασία των Δήμων, τους νόμους και τα πρόστιμα.

Συμπεραίνουμε ότι για να φτάσουμε στο 100% των παιδιών να αντιλαμβάνεται το πρόβλημα της πλαστικής ρύπανσης και τις εναλλακτικές που θα μας οδηγήσουν στις λύσεις, χρειάζεται να **δοθεί περισσότερη έμφαση και να εξηγήσουμε στα παιδιά τη σημασία των λύσεων/εναλλακτικών** καθώς και τι δράσεις που μπορούν να αναλάβουν για να συνδράμουν στη μείωση της χρήσης των πλαστικών και κατ' επέκταση των πλαστικών απορριμμάτων.

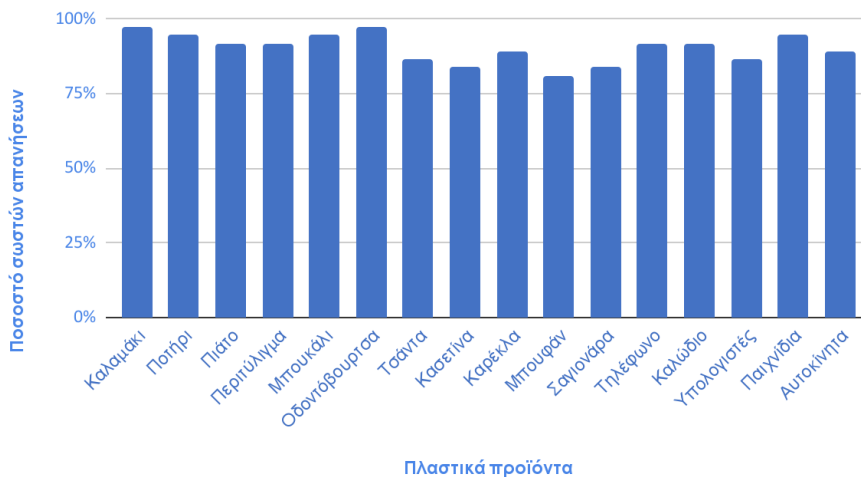
Αποτελέσματα Ερωτηματολογίων έφηβων παιδιών (13-18 χρονών)

Ενότητα 1η ΤΟ ΠΛΑΣΤΙΚΟ ΩΣ ΥΛΙΚΟ ΚΑΙ ΟΙ ΧΡΗΣΕΙΣ ΤΟΥ

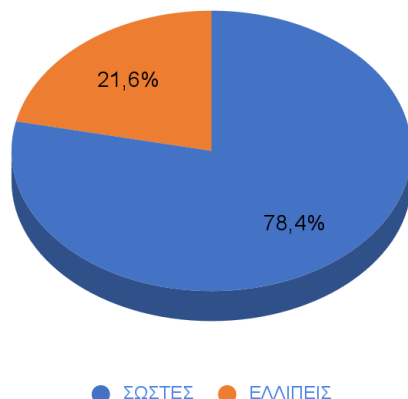
Σε αυτήν την ενότητα, όπως και στο ερωτηματολόγιο για τα μικρά παιδιά οι ερωτήσεις επικεντρώθηκαν στο να διερευνήσουν τις γνώσεις και την αντίληψη των παιδιών σε σχέση με το πόσο διαδεδομένο είναι το πλαστικό ως υλικό, ποιά πλαστικά προϊόντα μιας χρήσης χρησιμοποιούν στην καθημερινότητά τους.

καθώς και ποιές είναι οι ιδιότητες που το κάνουν δημοφιλές. Όπως βλέπουμε στα παρακάτω γραφήματα (No 13 και 14) . Στην πλειοψηφία τους τα παιδιά αναγνωρίζουν από μια μεγάλη λίστα προτεινόμενων προϊόντων που χρησιμοποιούμε καθημερινά ότι παράγονται από πλαστικό εξ ολοκλήρου ή μερικώς.

Γράφημα Νο 13 - Ποιά προϊόντα είναι φτιαγμένα από πλαστικό

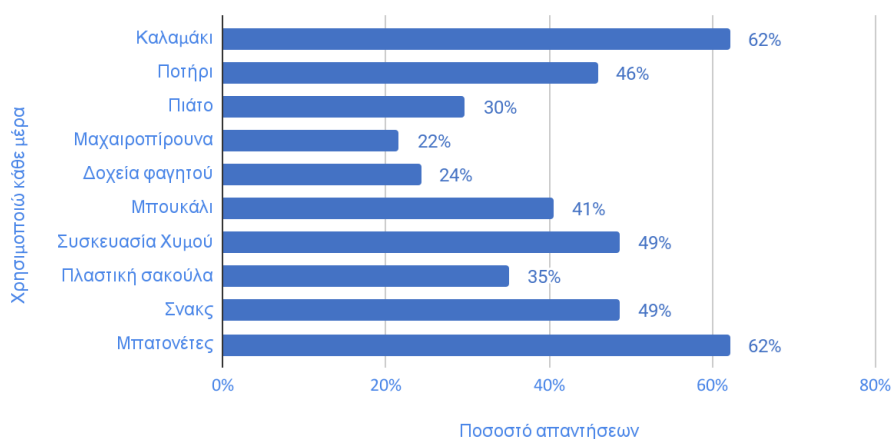

Γράφημα Νο 14-Ποιά από τα παρακάτω μπορεί να έχει φτιαχτεί από πλαστικό- Ποσοστά απαντήσεων

Στις επόμενες ερωτήσεις (Γραφήματα 15 και 16) που αφορούσαν ποιά προϊόντα μια χρήσης που χρησιμοποιούν καθημερινά και αν είναι πλαστικά βλέπουμε ότι τα καλαμάκια, οι μπατονέτες, τα πλαστικά μπουκάλια νερού/αναψυκτικού και οι χάρτινες συσκευασίες χυμού που περιέχουν όμως πλαστικό είναι οι πιο δημοφιλείς απαντήσεις. Τα μικρότερα ποσοστά τα βλέπουμε στα δοχεία φαγητού και μαχαιροπίρουνα κάτι που δείχνει ότι τα παιδιά δεν τρώνε συχνά φαγητό σε πακέτο.

Γράφημα 15 - Προϊόντα μιας χρήσης στην καθημερινότητά μου

δίκτυο

για τα δικαιώματα
του παιδιού

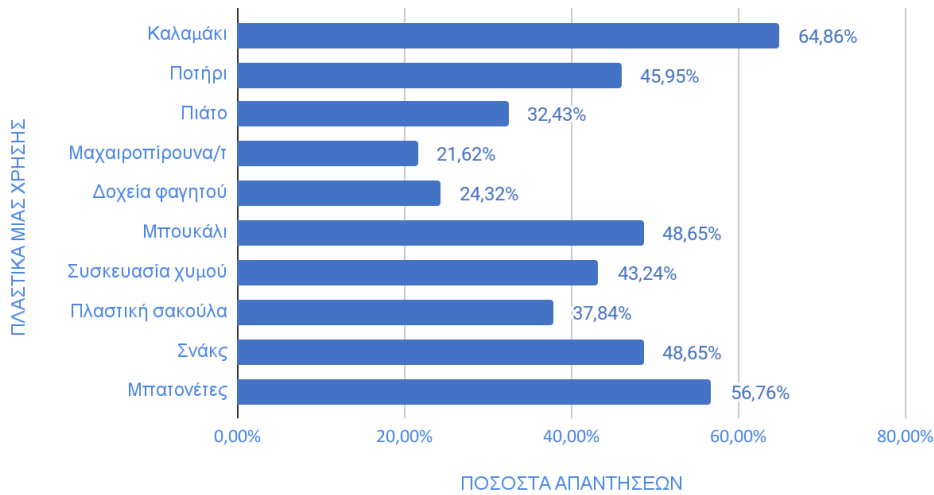
Πέρα από λόγια και συμβάσεις

network

for children's
rights

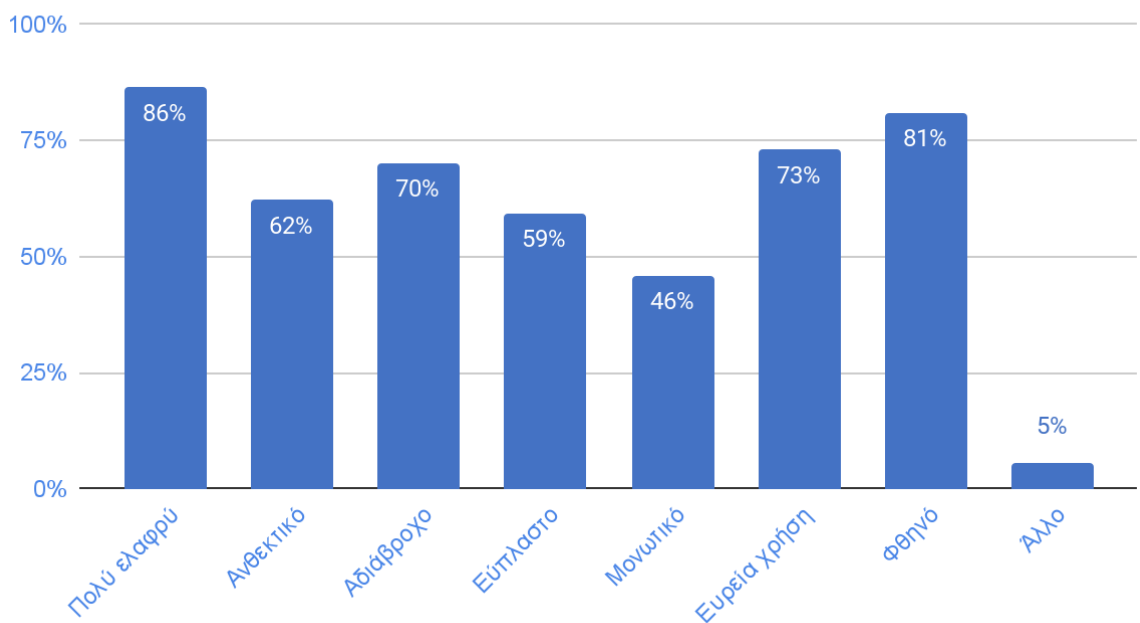
Beyond words and conventions

Γράφημα 16 - Πλαστικά μιας χρήσης στην καθημερινότητα μου

Όσον αφορά στην ερώτηση **“ποιές ιδιότητες του πλαστικού το κάνουν τόσο δημοφιλές”** 37% των παιδιών επέλεξαν όλες τις σωστές απαντήσεις που βλέπουμε και στο γράφημα 17. Στην πλειοψηφία τους τα έφηβα παιδιά ανέδειξαν πιο ως πιο δημοφιλείς απαντήσεις το ότι το πλαστικό είναι ελαφρύ και φθηνό υλικό, και ακολούθησαν αμέσως μετά το αδιάβροχο και ευρεία χρήση. Οι δύο ιδιότητες που ήταν πιο χαμηλά σε ποσοστά άρα και στη γνώση των παιδιών είναι οι ιδιότητες του εύπλαστου και μονωτικού υλικού.

Γράφημα Νο 17 - Οι ιδιότητες του πλαστικού

δίκτυο

για τα δικαιώματα
του παιδιού

Πέρα από λόγια και συμβάσεις

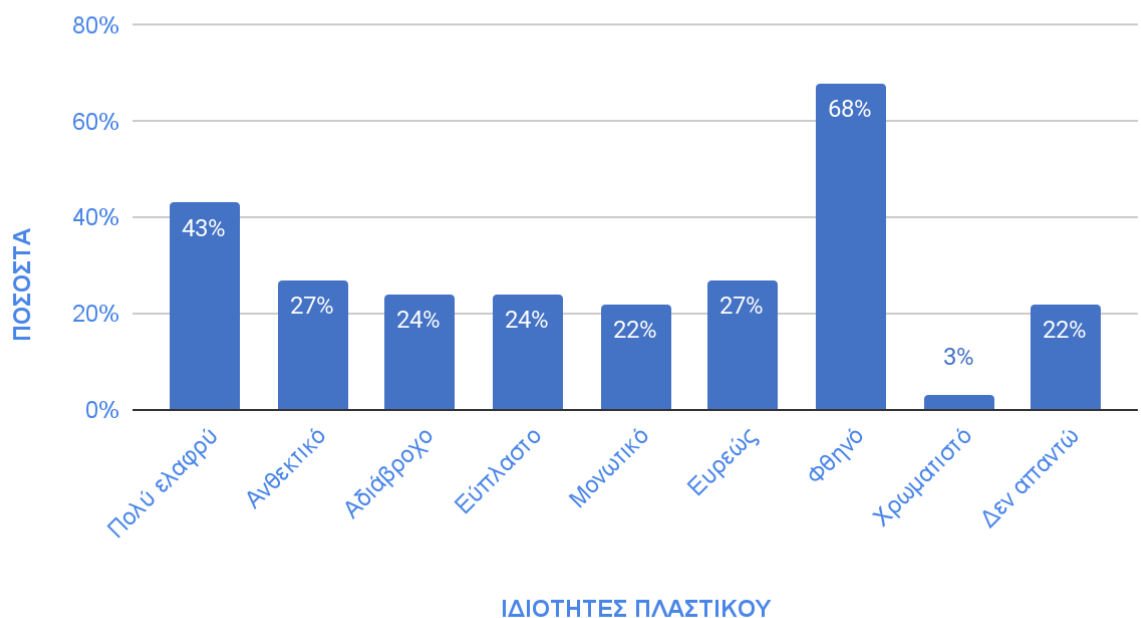
network

for children's
rights

Beyond words and conventions

Στην τελευταία ερώτηση αυτής της ενότητας τα παιδιά έπρεπε να αναπτύξουν **“Ποιες από τις παραπάνω ιδιότητες πιστεύεις ότι κάνει το πλαστικό να είναι τόσο διαδεδομένο/δημοφιλές/να το βρίσκουμε παντού στην καθημερινότητά μας;** μόλις το 22% των παιδιών απάντησαν όλες οι παραπάνω ιδιότητες. Πιο αναλυτικά στο γράφημα Νο 18 βλέπουμε τις απαντήσεις τους όπου πάλι κυριάρχησαν οι ιδιότητες του φθηνού και ελαφρύ υλικού σε μικρότερα ποσοστά από την προηγούμενη ερώτηση. Ενώ 22% δεν απάντησαν καθόλου, και ένα 3% προσέθεσαν την ιδιότητα του χρωματιστού.

Γράφημα Νο 18 Το πλαστικό είναι διαδεδομένο διότι είναι

❖ Συμπέρασμα 1ης ενότητας

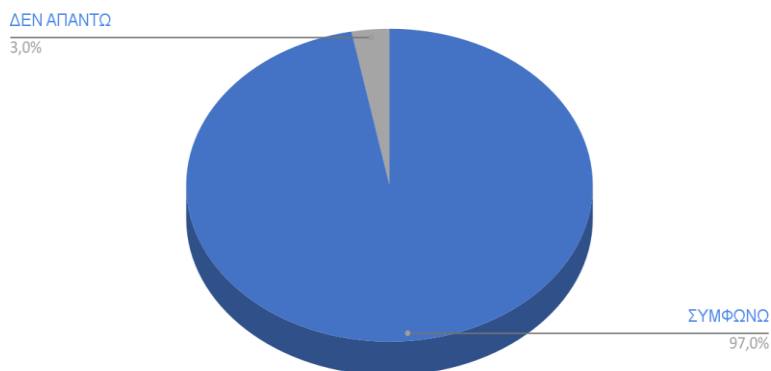
Από τις απαντήσεις των εφήβων της πρώτης ενότητας βλέπουμε ότι **αντιλαμβάνονται στην πλειοψηφία** τους ότι το πλαστικό είναι διαδεδομένο στα αντικείμενα που χρησιμοποιούν καθημερινά. Χρησιμοποιούν αρκετά καθημερινά πλαστικά μιας χρήσης με τα καλαμάκια, τις μπατονέτες, τα πλαστικά μπουκάλια νερού/αναψυκτικού και τις χάρτινες συσκευασίες χυμού να συγκεντρώνουν τα υψηλότερα ποσοστά. Όσον αφορά στη γνώση που έχουν τα έφηβα παιδιά για τις ιδιότητες του πλαστικού, οι πιο δημοφιλείς απαντήσεις ήταν ελαφρύ και φθηνό υλικό, και ακολούθησαν αμέσως μετά το αδιάβροχο και ευρεία χρήση. Μικρά ποσοστά παιδιών (37% και 22% στις δύο σχετικές ερωτήσεις για τις ιδιότητες του πλαστικού) επέλεξαν όλες τις ιδιότητες που τους δόθηκαν. Συνεπώς, χρειάζεται να τους δοθεί παραπάνω πληροφορία πάνω σε αυτό το θέμα.

Ενότητα 2η ΤΟ ΠΛΑΣΤΙΚΟ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΑΝΘΡΩΠΟ

Σε αυτήν την ενότητα επιδιώξαμε να διερευνήσουμε αν τα έφηβα παιδιά αντιλαμβάνονται και γνωρίζουν το μέγεθος του προβλήματος και τις επιπτώσεις της πλαστικής ρύπανσης στο περιβάλλον και τη φύση.

Στις δύο πρώτες ερωτήσεις τα παιδιά κλήθηκαν να δηλώσουν αν συμφωνούσαν με τις δηλώσεις ότι **1. “παρόλο που τα πλαστικά μπορεί να είναι πολύ χρήσιμα, η ρύπανση του περιβάλλοντος από πλαστικά σκουπίδια είναι πολύ μεγάλο πρόβλημα.”**

Γράφημα Νο 19 -Τα πλαστικά ρυπαίνουν το περιβάλλον

2. “Κάποια πλαστικά προϊόντα μολύνουν περισσότερο το περιβάλλον. Οι επιστήμονες έχουν βρει ότι τα πλαστικά προϊόντα που μολύνουν περισσότερο τις πόλεις μας, τις παραλίες και τις θάλασσες μας είναι τα πλαστικά μιας χρήσης”.

δίκτυο

για τα δικαιώματα
του παιδιού

Πέρα από λόγια και συμβάσεις

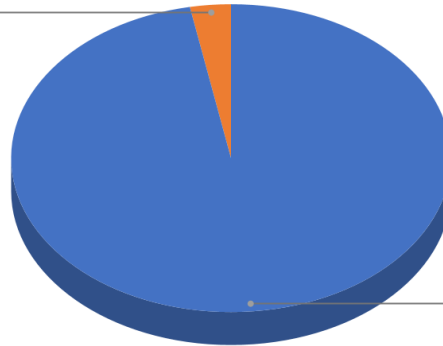
network

for children's
rights

Beyond words and conventions

Γράφημα Νο 20- Τα πλαστικά μιας χρήσης μολύνουν το περιβάλλον

Διαφωνώ
3,0%

Συμφωνώ
97,0%

Η συντριπτική πλειοψηφία (97%) έδειξε ότι συμφωνεί όπως δείχνουν και τα γραφήματα Νο 19 και 20.

Στην ερώτηση αν γνωρίζουν **“γιατί δεν πρέπει να πετάμε ειδικά τα πλαστικά σκουπίδια στο περιβάλλον”** τους δόθηκαν μια σειρά απαντήσεων όπως βλέπουμε στο γράφημα 21 όπου το 100% ανέδειξαν το γεγονός ότι τα πλαστικά σκουπίδια είναι ανθεκτικά και μπορούν να παραμείνουν στο περιβάλλον για εκατοντάδες χρόνια ενώ δεύτερες σε προτίμηση απαντήσεις (>62%) αφορούν την μη ανακυκλωσιμότητα των πλαστικών είτε λόγω του τεράστιου όγκου παραγωγής πλαστικών είτε λόγω ότι κάποια είδη πλαστικών δεν μπορούν να ανακυκλωθούν. Το 49% των παιδιών δίνουν σημασία στη θνησιμότητα των θαλάσσιων ζώων και 47% στα μικροπλαστικά. Λιγότερο δημοφιλείς απαντήσεις αφορούν την εισχώρηση των πλαστικών στην τροφική αλυσίδα και κατ' επέκταση στο φαγητό μας (35-38%).

δίκτυο

για τα δικαιώματα
του παιδιού

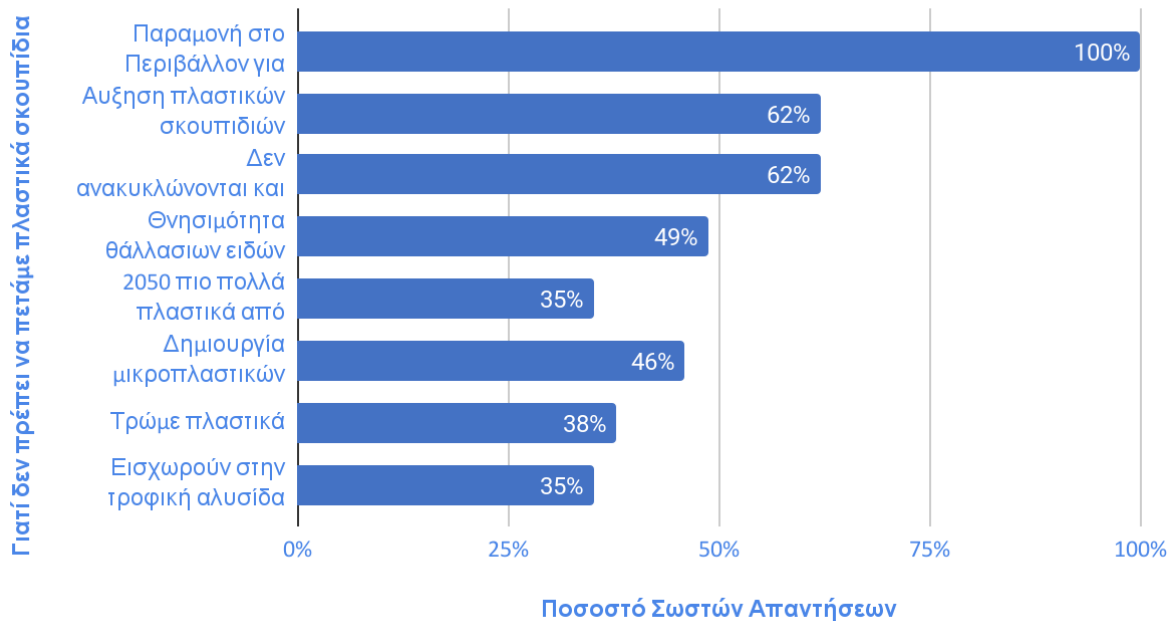
Πέρα από λόγια και συμβάσεις

network

for children's
rights

Beyond words and conventions

Γράφημα Νο 21 - Γιατί δεν πρέπει να πετάμε πλαστικά σκουπίδια

❖ Συμπέρασμα 2ης ενότητας

Στις απαντήσεις σχετικά με τις επιπτώσεις των πλαστικών απορριμμάτων στο περιβάλλον στη συντριπτική τους πλειοψηφία τα έφηβα παιδιά **αναγνωρίζουν το πόσο σημαντικό είναι το πρόβλημα της πλαστικής ρύπανσης** και ιδιαίτερως των πλαστικών μίας χρήσης. Στην ερώτηση γιατί δεν πρέπει να πετάμε σκουπίδια, το 100% των παιδιών ανέδειξε το πρόβλημα ότι τα πλαστικά δεν βιοδιασπώνται για εκατοντάδες χρόνια και μολύνουν το περιβάλλον, την αυξηση του όγκου τους και τη μη ανακυκλωσιμότητα καθώς και τις επιπτώσεις στα ζώα και τη δημιουργία μικροπλαστικών. Δεν φαίνεται να αντιλαμβάνονται τόσο τις επιπτώσεις στην τροφικά αλυσίδα και ότι μπορεί να τρώμε και εμείς πλαστικά.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3η - ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΛΥΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ ΠΛΑΣΤΙΚΟΥ

Η τρίτη ενότητα διερευνά τι γνωρίζουν και τι κάνουν πράξη τα έφηβα παιδιά σε σχέση με εναλλακτικές που θα οδηγήσουν στη μείωση των πλαστικών απορριμμάτων.

δίκτυο

για τα δικαιώματα
του παιδιού

Πέρα από λόγια και συμβάσεις

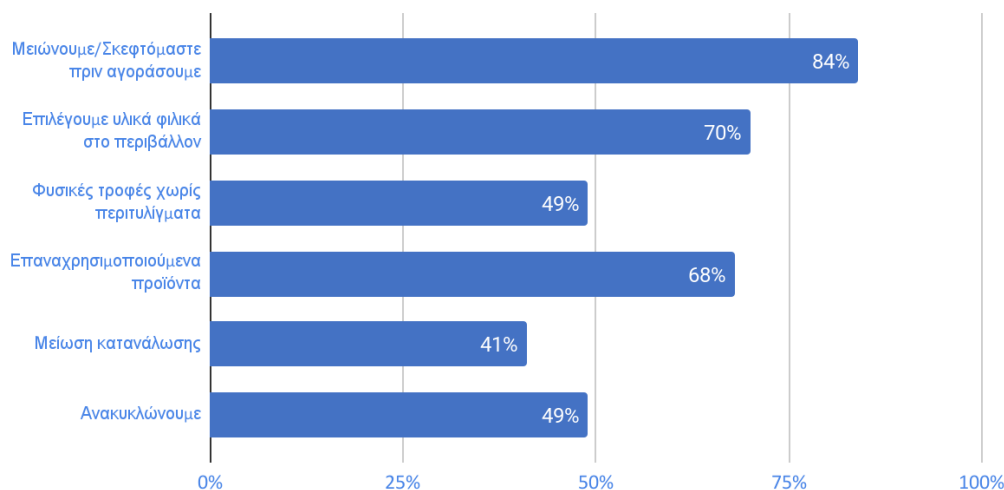
network

for children's
rights

Beyond words and conventions

Στην ερώτηση **“Πώς μπορούμε να μειώσουμε τα σκουπίδια από πλαστικό μιας χρήσης;”** στο γράφημα 22 βλέπουμε ότι από τις δηλώσεις που τους δόθηκαν επέλεξαν σε συντριπτική πλειοψηφία (84%) το να μην αγοράζουμε πλαστικά μιας χρήσης και να σκεφτόμαστε πριν τις αγορές μας αν πραγματικά χρειαζόμαστε το προϊόν. Πάνω από 68% δηλώνουν να προτιμάμε προϊόντα από υλικά πιο φιλικά στο περιβάλλον και επαναχρησιμοποιούμενα.

Γράφημα Νο 22- Πώς μπορούμε να μειώσουμε τα σκουπίδια από πλαστικό μιας χρήσης;

Στην ερώτηση **“ποιές εναλλακτικές στα πλαστικά κάνω ήδη”** στο γράφημα 23 βλέπουμε ότι στην πλειοψηφία τους (81% -95%) τα έφηβα παιδιά είπαν ότι χρησιμοποιούν τη δική τους τσάντα για τα ψώνια, έχουν το δικό τους φαγητοδοχείο, ποτήρι, μαχαιροπίρουνα, φυσικό χυμό και φρούτα και λαχανικά. Αυτό που κάνει εντύπωση είναι ότι σε αυτήν την ερώτηση μόνο το 51% δηλώνει ότι έχει πάντα μαζί του το παγούρι για να πιουν νερό που έρχεται σε αντίθεση με το υψηλό ποσοστό χρήσης παγουριού στις μικρότερες ηλικίες.

δίκτυο

για τα δικαιώματα
του παιδιού

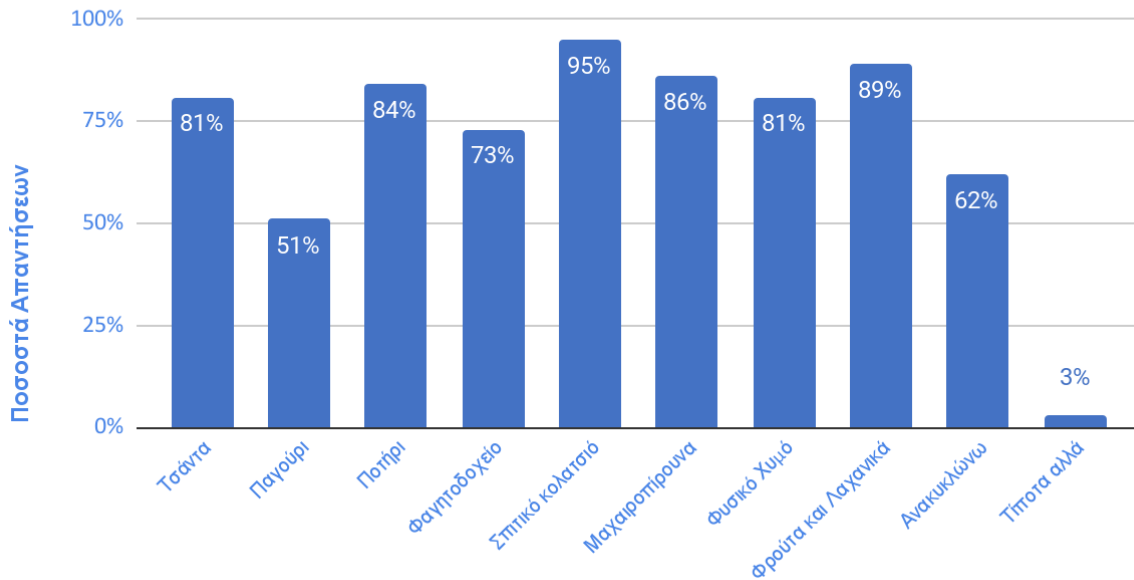
Πέρα από λόγια και συμβάσεις

network

for children's
rights

Beyond words and conventions

Γράφημα 23- Εναλλακτικές στα πλαστικά που κάνω

Η επόμενη ερώτηση ζήτησε από τα παιδιά να ταξινομήσει τις “**δράσεις για την μείωση των απορριμμάτων και των πλαστικών μίας χρήσης**”. Το παρακάτω γράφημα δείχνει τη σωστή ιεράρχηση των δράσεων και το ποσοστό των παιδιών που επέλεξαν την κάθε δράση στη σωστή της θέση δηλαδή πόσα παιδιά έβαλαν την **Αναθεώρηση** των συνηθειών και αναγκών μας στην πρώτη θέση, την **Αποφυγή και Πρόληψη** στη δεύτερη θέση κοκ. Βλέπουμε ότι η δράση της **Ελάττωσης** συγκέντρωσε τις περισσότερες σωστές απαντήσεις. Συνολικά μόνο ένα παιδί βρήκε τη σωστή ιεράρχηση.

δίκτυο

για τα δικαιώματα
του παιδιού

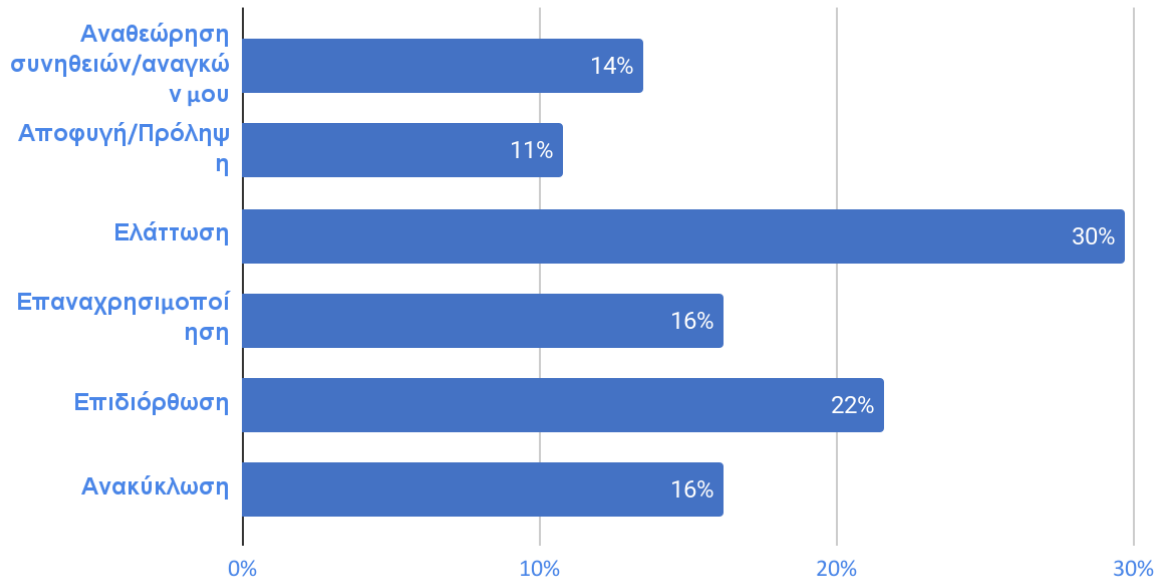
Πέρα από λόγια και συμβάσεις

network

for children's
rights

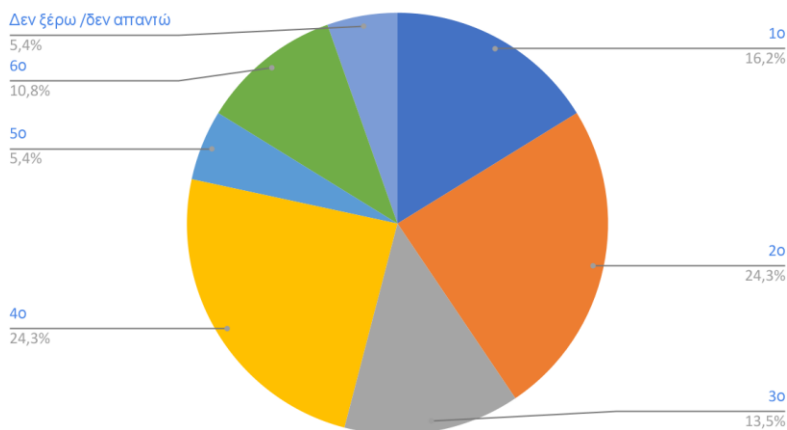
Beyond words and conventions

Γράφημα 24 - Ταξινόμησε τις παρακάτω δράσεις για την μείωση των απορριμμάτων και των πλαστικών μίας χρήσης.

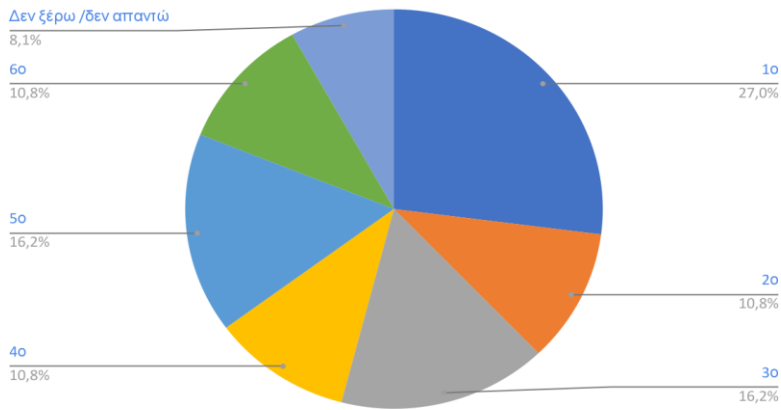
Παρακάτω στα **γραφήματα 25 με 30** βλέπουμε **πώς ιεράρχησαν τα παιδιά την κάθε δράση** για παράδειγμα την Αναθεώρηση των αναγκών το 24% των παιδιών την τοποθέτησαν στη 2η και 4η θέση. Ενώ το 16% στην πρώτη θέση όπου και θα έπρεπε. Η 2η θέση θα μπορούσε να θεωρηθεί σωστή αν βάζαμε στην πρώτη θέση την Αποφυγή/Πρόληψη παραγωγής και χρήσης των πλαστικών (δες γράφημα 26.)

Γράφημα 25 Αναθεώρηση των συνηθειών και αναγκών μου

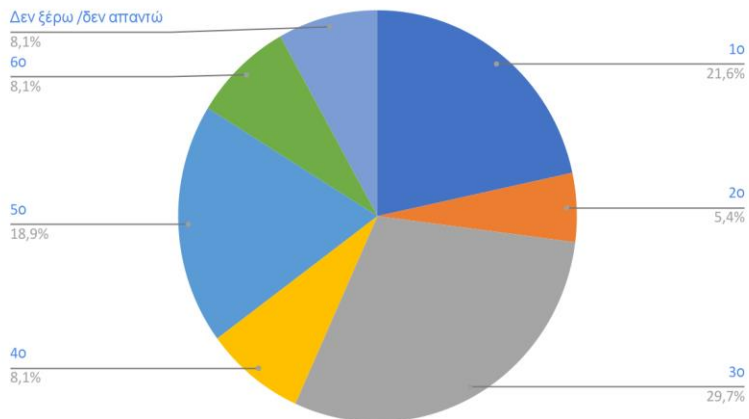

Γράφημα 26- Αποφυγή-Πρόληψη παραγωγής και χρήσης πλαστικών

Γράφημα 27- Ελάττωση παραγωγής και κατανάλωσης των πλαστικών

δίκτυο

για τα δικαιώματα
του παιδιού

Πέρα από λόγια και συμβάσεις

network

for children's
rights

Beyond words and conventions

Την Αποφυγή και Πρόληψη παραγωγής και χρήσης πλαστικών τα περισσότερα παιδιά την τοποθετούν στην πρώτη θέση το οποίο θα μπορούσε να είναι και μια αυτή σωστή επιλογή και ιεράρχηση (Γράφημα 26).

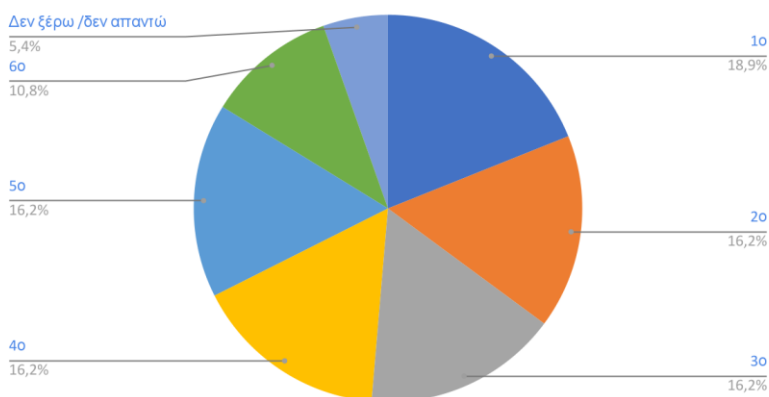
Την Ελάττωση παραγωγής και κατανάλωσης των πλαστικών (Γράφημα 27) τα περισσότερα παιδιά την τοποθετούν στην 3η θέση όπου είναι και η σωστή της θέση. Αρκετά παιδιά τη βάζουν στην πρώτη θέση όπως σε ιεραρχήσεις που συναντάμε συχνά στο εξωτερικό (3Rs, Reduce, Reuse, Recycle)

Όσον αφορά στην Επαναχρησιμοποίηση τα παιδιά σε ισομερή ποσοστά την ιεραρχούν σε όλες τις θέσεις μεταξύ της 1ης και 5ης (Γράφημα 28).

Την Επιδιόρθωση (Γράφημα 29) τα περισσότερα παιδιά την τοποθέτησαν στην 6η θέση με διαφορά αντί της 5ης θέσης πριν την Ανακύκλωση. Η 5η θέση πήρε το αμέσως μεγαλύτερο ποσοστό.

Στο Γράφημα 30, παρατηρούμε και είναι ενδιαφέρον το ότι τα περισσότερα παιδιά τοποθέτησαν την ανακύκλωση στη 2η θέση με διαφορά που εξηγείται από το γεγονός το ότι τα περισσότερα εκπαιδευτικά προγράμματα επικεντρώνονται στην ανακύκλωση. Οι αμέσως επόμενες απαντήσεις την τοποθετούν στην 4η και 6ης θέση που είναι και η σωστή της θέση.

Γράφημα 28- Επαναχρησιμοποίηση-αντικατάσταση πλαστικών μιας χρήσης

δίκτυο
για τα δικαιώματα
του παιδιού

Πέρα από λόγια και συμβάσεις

network
for children's
rights

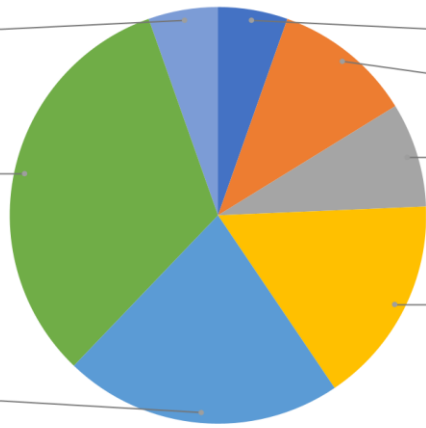
Beyond words and conventions

Γράφημα 29 -Επιδιόρθωση προϊόντων

Δεν ξέρω /δεν απαντώ
5,4%

60
32,4%

50
21,6%

10

5,4%

20

10,8%

30

8,1%

40

16,2%

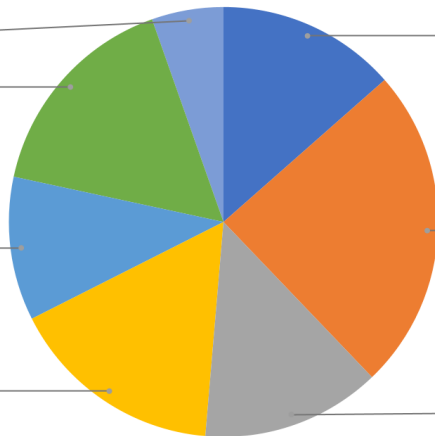
Γράφημα 30-Ανακύκλωση

Δεν ξέρω /δεν απαντώ
5,4%

60
16,2%

50
10,8%

40
16,2%

10

13,5%

20

24,3%

30

13,5%

δίκτυο

για τα δικαιώματα
του παιδιού

Πέρα από λόγια και συμβάσεις

network

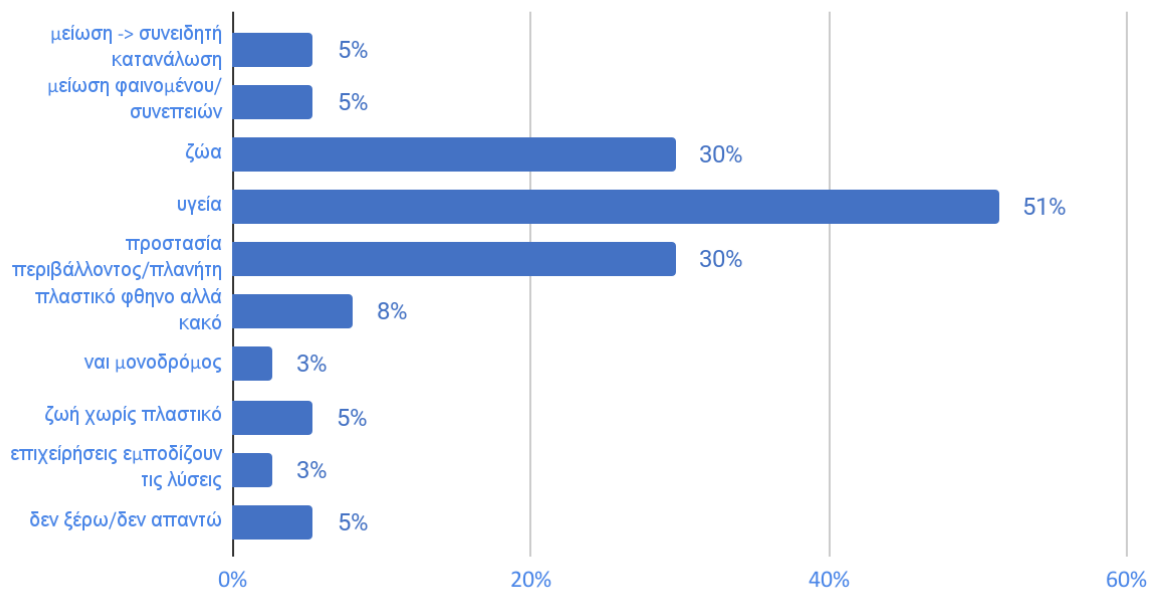
for children's
rights

Beyond words and conventions

Στην επόμενη ερώτηση τα παιδιά κλήθηκαν να αναπτύξουν ελεύθερα την εξής ερώτηση **“Η ποσότητα των θαλάσσιων απορριμμάτων και της ρύπανσης των πλαστικών αυξάνεται ραγδαία που θα τριπλασιαστεί το 2040 σύμφωνα με έκθεση των Ηνωμένων Εθνών². Πιστεύεις ότι η επίλυση του προβλήματος των πλαστικών απορριμμάτων είναι σημαντικό για την προστασία του πλανήτη μας και για την ανθρωπότητα και γιατί?**

Στο Γράφημα 31, αποτυπώσαμε τις θεματικές στις οποίες επικεντρώθηκαν τα παιδιά στο οποίο βλέπουμε ότι τα μεγαλύτερα παιδιά δηλώνουν ότι ο πιο σημαντικός λόγος είναι πρωτίστως η υγεία μας, καθώς οι δύο επόμενοι σημαντικοί λόγοι αφορούν την προστασία των ζώων και του περιβάλλοντος.

Γράφημα 31- Η επίλυση του προβλήματος των πλαστικών απορριμμάτων είναι σημαντικό για την προστασία του πλανήτη μας και για την ανθρωπότητα και γιατί

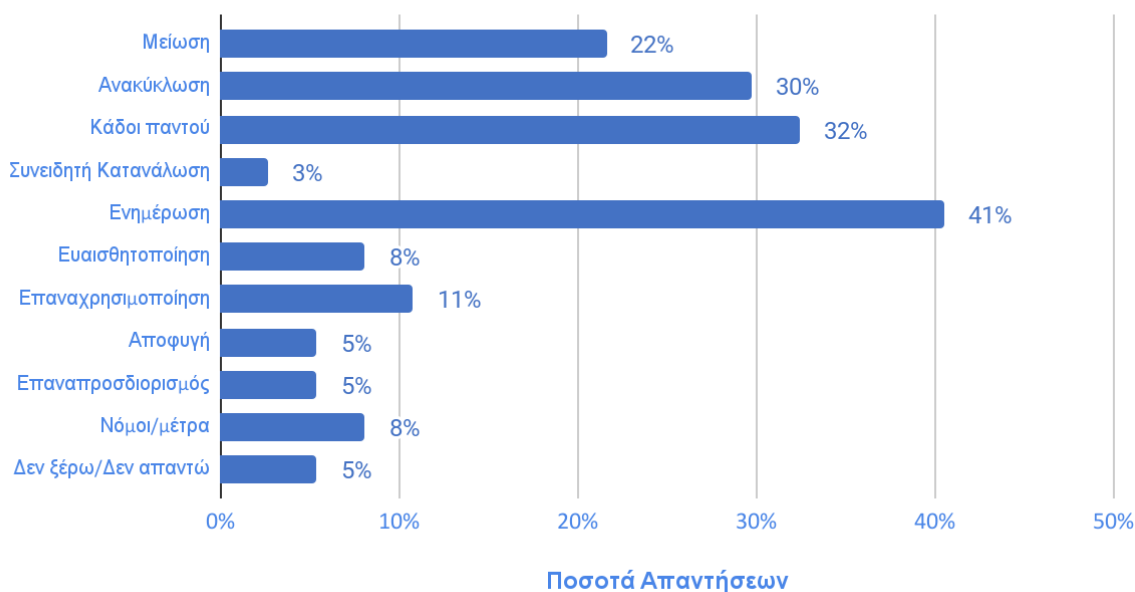
Στην τελευταία ερώτηση τα παιδιά αναπτύσσουν πάλι ελεύθερα τι δράσεις θα αναλάμβαναν για να μειωθούν τα πλαστικά σκουπίδια. Στο γράφημα 32 ομαδοποιήσαμε τις απαντήσεις τους και βλέπουμε ότι τα περισσότερα παιδιά θα έκαναν δράσεις ενημέρωσης, προτείνουν την τοποθέτηση κάδων παντού για να μην ρυπαίνουμε το περιβάλλον με σκουπίδια, την ανακύκλωση και ακολουθεί η μείωση των σκουπιδιών.

² United Nations Environment Programme (2021). *From Pollution to Solution: A global assessment of marine litter and plastic pollution*. Nairobi.

Γράφημα 32- Θα ήθελες να κάνεις κάτι για να μειωθούν τα σκουπίδια από τα πλαστικά στο σχολείο, στο σπίτι, στη γειτονιά; Από που θ' άρχιζες και τι θα έκανες;

❖ Συμπέρασμα 3ης ενότητας

Οι απαντήσεις των παιδιών που αφορούν στη λύσεις και στις εναλλακτικές των πλαστικών προϊόντων δείχνουν ότι **ήδη κάνουν χρήση προϊόντων επαναχρησιμοποιούμενων και πιο φιλικών προϊόντων στο περιβάλλον**. Σε μεγάλο ποσοστό αναδεικνύουν τις δράσεις για μείωση και επαναχρησιμοποίηση. Όμως, όταν κλήθηκαν να ιεραρχήσουν τις δράσεις για τη μείωση των πλαστικών απορριμμάτων μιας χρήσης μόνο ένα παιδί έδωσε τη σωστή ιεράρχηση (Αναθεώρηση των Αναγκών, Αποφυγή/ Πρόληψη, Ελάττωση παραγωγής και χρήσης, Επαναχρησιμοποίηση, Επιδιόρθωση και Ανακύκλωση).

Είναι θετικό ότι το ένα τρίτο των παιδιών ανέδειξε την ελάττωση της παραγωγής και κατανάλωσης πλαστικών ως προτεραιότητα καθώς και την αποφυγή και πρόληψη παραγωγής και χρήσης τους. Είναι σημαντικό να εξηγήσουμε καλύτερα στα παιδιά την ορθή ιεράρχηση των δράσεων. Όταν ζητήθηκε στα παιδιά να αναπτύξουν γιατί είναι σημαντικό να επιλυθεί το πρόβλημα των πλαστικών απορριμμάτων είναι πολύ θετικό ότι κατέδειξαν την προστασία του περιβάλλοντος, των ζώων και της υγείας μας. Όσον αφορά τις δράσεις που θα επέλεγαν πρωτοστατούν οι ενημερωτικές δράσεις, η ανακύκλωση και να μπου περισσότεροι κάδοι.

Είναι ενδιαφέρον **αν συγκρίνουμε τις απαντήσεις τους με των μικρότερων παιδιών**, τα έφηβα παιδιά δεν αναφέρουν καθόλου τους καθαρισμούς ακτών και της θάλασσας κάτι που ίσως δείχνει ότι δεν το θεωρούν τρόπο για τη μείωση της πλαστικής ρύπανσης. Μικρά

ποσοστά παιδιών ανέφεραν τους νόμους, την επαναχρησιμοποίηση και τη συνειδητή καταναλωση/μείωση.

Συμπερασματικά από τις απαντήσεις των παιδιών στο πρόγραμμα χρειάζεται να δοθούν περισσότερες **πληροφορίες** για να κατανοήσουν την **αξία της μείωσης και της επαναχρησιμοποίησης σε σχέση με την ανακύκλωση**, η οποία βοηθάει αλλά δεν λύνει το πρόβλημα του τεράστιου όγκου πλαστικών απορριμμάτων.